

Juha Kuisma

Mitä on olla keskellä ?

Kymmenen graafista vastausta

Kirjoittaja on taloustieteen kandidaatti ja tietokirjailija. Hän on myös Keskustan periaateohjelmatyöryhmän jäsen.

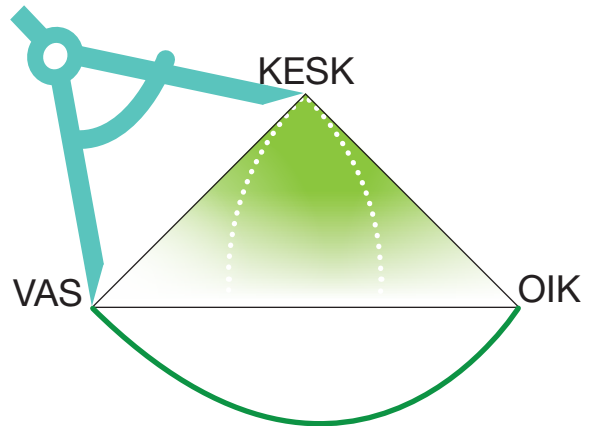
Välissä olo. Väljin keskusta -käsitteistä on välissä ja keskellä oloa tarkoittava mitti, mitte, middle. Poliittinen keskusta tarkoittaa tällöin oikeiston ja vasemmiston välissä olevaa aluetta, joka saa merkityksensä ääripäistä. Moraalifilosofisesti äärimmäisyyksien välistä löytyy kohtuus, maltti ja monesta kohtuudesta ”kultainen keskitie”. Yhteiskunnassa taas keskiluokka ylläpitää vakautta ja yhteisiä sääntöjä. Keskipuolueiden opiskelijaliitoilla oli aikoinaan yhteistyöliitto Mittenförbundet.

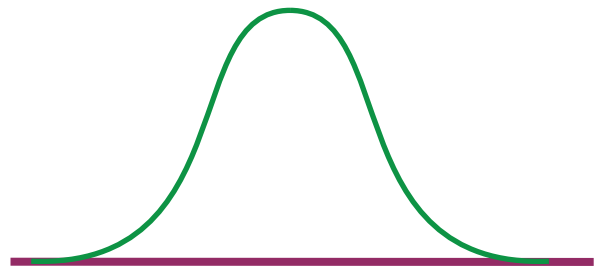
Vaakamestari. Kun politiikan vasemmisto-oikeisto -ulottuvuus muunnetaan kiikkulaudaksi, jonka keskikohdan alla on tasapainopiste, saadaan metodisen keskipuolueen idea. Pienempikin keskellä olija määrää ratkaisun, eli mihin suuntaan kiikkulauta kiikkuu. Tämä oli historiallisesti edistyspuolueen toimintaidea. Paavo Haavikko on huomauttanut, että aiemmin keskipuolueilla oli kokoansa enemmän painoarvoa niin kauan kuin eduskunnassa oli vahvoja määräenemmistösäädöksiä.

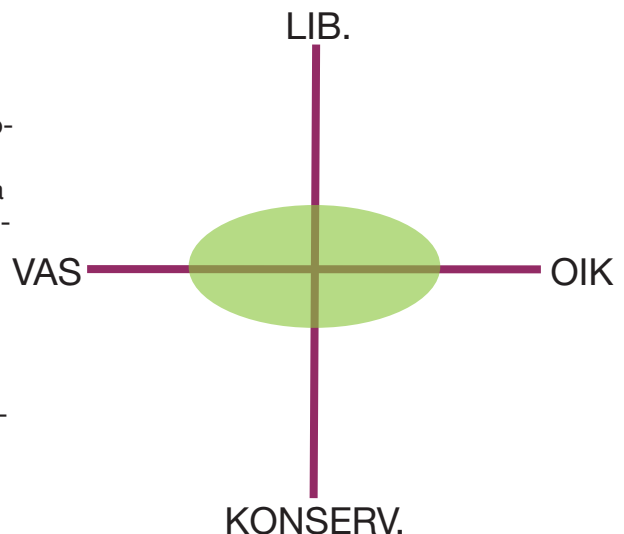
Kolmiotarkastelu. Jo 1970-luvulla Mauno-Markus Karjalainen ja Ulla Aikio ovat ilmeisesti toisistaan tietämättä kuvanneet poliittisen kentän kolmiona, jossa keskusta on ”keskellä ja edessä”. Kun piirrämme harpilla kaaret kustakin kolmion kärjestä, näemme että vain kolmion keskustakulmasta käsin voidaan ymmärtää yhteiskunnan kokonaisuus eli alkioalaisittain ”ihmisyyden ja sen kehitystarve”. Kolmio myös osoittaa, ettei kaikkea valtaa voida antaa työmarkkinajärjestöille. Kolmion muoto perustuu siihen, että Keskusta katsoo politiikkaa luokkaristiriidan ulkopuolelta – ja toivottavasti edelläkävijänä.

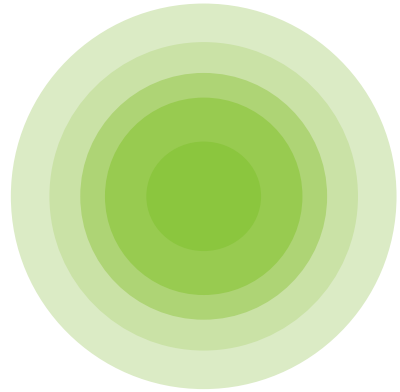
Kellokäyrä. Gaussin käyränä tunnettu normaalijakauma kuvaa tunnetusti useita ellei useimpia ilmiöitä. Käyrän paikan määrää keskiarvo. Sen muodon määrää hajonta. Jossain lähellä keskiarvoa on moodi eli tyyppiarvo; toisin sanoen se arvo, jota on enemmän kuin mitään muita mitattuja arvoja. Johannes Virolainen vetosi tähän tilastolliseen asetelmaan katsoessaan, että tavallisilla ihmisillä on aina yhteiskunnassa enemmistö ja että keskusta edustaa tavallisia ihmisiä. Monikaan ei enää halua tulla määritellyksi ”tavalliseksi ihmiseksi”, koska ihmiset kokevat itsensä yksilöiksi. Uudet enemmistöt muodostuvat yksilöitä yhdistävistä sopimusvaruuksista.

Politiikan keskusalue. Joukkotiedotusvälineet pelkistävät usein poliittisen kentän yhdistämällä perinteisen vasemmisto-oikeisto –ulottuvuuden ja liberaali-konservatiivi –ulottuvuuden. Poliittisen kentän kuvana tämä tarkastelutapa on yksioikoinen. Tosiasiallisen tuloksen määräävät ne seikat, joilla liberaalisuutta mitataan. Nämä huomiot muistaen Keskusta sijoittuu lähimmäksi ns. politiikan keskusalueetta, ulottuen tasa-arvo- ja valtionihtiöpolitiikan kautta myös vasemmistoulottuvuudelle. Jos tarkasteluun lisättäisiin kolmas akseli –esimerkiksi keskitys/hajautus- venyisivät puolueet ”pilviksi”, jotka sijoittuisivat osittain sisäkkäin.

Center. Keskusta-käsitteistä center (keskiö) tarkoittaa samakeskisten kehien keskipistettä, ydintä, häränsilmää. Termi olettaa, että jokainen kehä tuo esille uuden ominaisuuden ja että keskipisteessä ovat edustettuina kaikki ominaisuudet. Jos tällainen tikkataulukuvio muutetaan kolmiulotteiseksi, saamme vuoren, jonka rinteet koostuvat terasseista. Poliittisena sijoittumisena center-ajatukseen sisältyvä väite, että näin sijoittuva näkee kokonaisuuden ja ottaa kaikki olennaiset asiat huomioon. Filosofisesti tulkiten kyse on arvojen keskinäisestä järjestyksestä, jolloin keskellä on vapaus.

Fokus. Keskusta-käsite fokus eli kohtio on tuttu kameroiden optiikasta. Centeriin verrattuna fokus tarkoittaa pistettä, joka on kaikkien tavoitettavissa, tulipa mistä suunnasta tahansa. Fokus on muodoltaan spiraali tai pyörre, siis jatkuvaa tarkentuvaa liikettä. Poliitikassa fokus on selitettävissä puoluerakenteeksi, jonka ytimenä ovat keskustelut ja vuorovaikutusvirrat. Fokus ei edellytä tavallisuutta, samanlaisuutta tai luokka-ajattelua. Se vastaa kaikista keskusta-käsitteistä parhaiten itsenäiseen kansalaisuuteen sisältyvää ideaa. Fokus –muoto vetoaa julkiseen järjenkäyttöön ja parhaiden argumenttien tunnistamiseen.

Centrum. Sananmukaisesti toimintakeskusta ja keskustaa tarkoittava centrum on kaupunkirakenteesta tuttu keskuskorttelien ja kaupan keskittymä. Se on aivan määrätty alue, jonka edustalla keskeiset väylät risteävät. Centrum on erikoistuneiden palvelujen linnake, joskus shop in shop -tavara-talo. Centrum syntyy, koska kohtaamisen kustannukset ovat sen alueella pienimmät. Poliitiikan maailmassa SDP ja ammattiyhdistysliike muodostavat centrum-rakenteen. Maalaisliittokin oli centrum-rakenteinen kun MTK, Nuorisoseurat ja Maalaiskuntien liitto muodostivat epävirallisen liittouman.

Hotellingin teoreema. Taloustieteilijä Harold Hotelling esitti 1929 teoreeman kauppojen sijoittumisesta pikkukaupungissa, jossa on vain yksi katu. Jos kauppoja on kaksi, ne sijoittuvat kumpikin oman kaistaleensa keskelle, jolloin asiakkaiden matkat minimoituvat.

Mutta sitten toinen kauppias huomaa, että siirtymällä lähemmäksi kadun keskikohtaa hänen asiakaspotentiaalinsa kasvaa. Toinen tekee saman havainnon ja kohta kaupat sijaitsevat rinnakkain kadun keskikohtalla eli markkinoiden keskipisteessä. Samalla he yhdessä torjuvat kolmannen kaupan tuloa kaupunkiin. Entä jos kolmas kauppias haluaa kaupunkiin? Hänen kannattaa sijoittua mahdollisimman lähelle olemassa olevia kauppoja. Tämä on kauppakeskusteoria ja politiikkaan tulkittuna keskustaposition –teoria.

PÄÄKATU

K1

K3

K2

Ricardon voileipä. Taloustieteilijä David Ricardo esitti vuonna 1817 tuotannontekijäteorian, joka selittää tavaroiden arvonmuodostusta. Tuotannontekijöitä ovat pääoma, maa (s.o. elävä luonto) sekä työvoima. Näin arvonmuodostus muistuttaa kuvana kerrosvoileipää eli sandwichiä. Voimme myös johtaa tästä kolme merkittävää yhteiskuntaluokkaa: kapitalistit, luonnonhoitajat ja työväki. Ricardolle oli tärkeää, että tuotannontekijä ”maa” oli jotain elollista, jota piti hoitaa. Tämä näkemys oli siinä määrin pätevä, että 1920-luvun Suomessa puoluettaan etsinyt nuori Urho Kekkonen valitsi sen perusteella maalaisliiton.

